

120 ÉVE SZÜLETETT HERNÁDI LAJOS

**(Budapest, 1906. március 13. – Budapest, 1986. június 29.)
Kossuth-díjas zongoraművész, zeneakadémiai tanár. z**

I.

Amikor¹ megkaptam a szerkesztőség megbízását, hogy készítsek riportot a 70 éves Hernádi Lajossal, először arra gondoltam: tévedés, nem lehet, hogy már 70 esztendő. Csak a lexikon győzött meg, de amikor ott ültem vele szemben, újra elfogott a kétkedés – érdemes-e az évszámokhoz ragaszkodnunk? Vannak kivételes emberek, akiknek korát nem éveik száma, hanem a belőlük sugárzó energia határozza meg. Ez az oka, hogy ma is ugyanolyannak látom, mint huszonkilenc évvel ezelőtt, amikor rugalmas léptekkel indult a Zeneakadémia pódiumán a zongorához, és a számomra az idő tájt még alig ismert Beethovenszonáta előadására is ugyanezt a jelzőt találtam kifejezőnek – erős, energikus.

– Van-e valami titka ennek a kiapadhatatlan életerőnek?

– Ezen így soha nem gondolkoztam. Szeretem az embereket, szeretem a muzsikát, szeretem a hivatásom, amire eszmélésem óta készültem, és ez betölti az életem. Ha ez titok, akkor jól válaszoltam. Bár én inkább magatartásnak nevezném, vagy belülről fakadó életformának, ami mindig otthonos volt számomra. Soha nem éreztem, hogy másként lehetne élni.

– Tanár úr annak idején Bartóknál kezdte főiskolai tanulmányait, utána egy évre (Bartók tanácsára) Artúr Schnabelhez került Berlinbe, majd itthon még egy évig Dohnányi legendáshírű mesteriskolája következett. Az előadóművészet

---

¹ Zsoldos Péter interjúja először a Muzsika 1976/3.számában jelent meg.

történetéből jól tudjuk, hogy Bartók és Dohnányi Thomán István növendékei voltak, ő Liszt Ferencé, és Liszt egyetlen tanára Czerny volt. Ugyanakkor Schnabel is Czerny-„örökös”; mestere, a nagynevű bécsi pedagógus, a lengyel Teodor Leszetycki, szintén Czerny-növendék volt. Mit jelentett e három mester – Bartók, Dohnányi, Schnabel – tanításában a XIX. század talán legnagyobb zongorapedagógusának hagyománya?

– A kérdés nagyon szép, csak nem lehet rá válaszolni. Amit elmondott, az mind igaz, sőt Czernytől még egy „generációt” vissza tudunk lépni Beethovenig. De e három nagy művész-egyéniség pedagógiai munkásságában nem tükröződhetett az, amiért Czernyt – jogosan – tiszteljük. Egyszerűen azért nem, mert ők technikailag már kész, vagy legalábbis már jól felkészült növendékekkel foglalkoztak, így technikai utasítást egyiküktől sem kaptam. Zenei tanácsot persze annál többet. Azok az órák, amelyek mindhármójuknál előjátzásból, illetve az órára készen hozott művek zenei, hangulati, frazeálási megbeszéléséből álltak, örökértékűek számomra. Mégis jó, hogy ezt megkérdezte, mert éppen ez a negatívum: a technikai utasítások hiánya határozta meg az én későbbi pedagógiai tevékenységem útját. Arra gondoltam, hány igazi tehetség sikkadt el azért, mert a művészi munka előtti években nem volt módja megszerezni a szükséges technikai alapot? Ekkor határoztam el, hogy mindazt, amit a felkészítés éveiben én nem kaptam, hanem magam szereztem meg, átadom növendékeimnek. Kutatni kezdtem a technikai felkészülést szolgáló műveket, és hosszú évek munkájával, sokezer kottaoldalt átlapozva-átjátszva, úgy érzem, sikerült összegyűjtenem azt, ami – ha szabad az úrkutatásból vennem a hasonlatot – a „pályára állításhoz” technikailag fontos.

– Nem érte az az igaztalan vád, hogy túl sokat foglalkozik a technikával?

— Dehogynem! Csak éppen soha nem zavart, mert ahogyan mondja: igazságtalan a vád. A legköltőibb lélek sem tud kibontakozni, ha nincsenek meg hozzá a kellő technikai, manuális feltételei – ezt talán fölösleges bizonygatni. Meg azután szeretik a technikai felkészítésifelkészülést rosszul értelmezni, mert ez kényelmes. Pedig akármilyen tehetséges is valaki, nem születik, nem születhet készen, és a poézist az okos gyakorlás nem irtja ki, hanem segíti. Persze sokat kell gyakorolni, a mennyiség nem nélkülözhető – de jól! Ha a zongorázás elsődleges, manuális problémáit nem oldotta meg segítségünkkel a növendék, hogyan, mire építjük a többit, ami mind-mind nélkülözhetetlen a pódiumon? Elég, ha csak általában a hangszeres biztonságra, és egyik sarkalatos pontjára, a memorizálásra utalok. Mert mindenfajta felkészülés a pódiumot, vagy költőiebben: a leghívebb, maradéktalan tolmácsolást szolgálja.

- Ez a téma elvezet bennünket a következő kérdéshez. Tanár úr fél évszázad előadóművészetét kísérhette figyelemmel nemcsak pedagógusként, nemcsak nemzetközi zenei versenyek zsűrijében, hanem – és ez a legfontosabb – mint előadóművész is. Véleménye szerint mennyiben változott az előadóművészet az elmúlt ötven esztendőben?
- Két momentumot tartok a leglényegesebbnek. Az egyik: zseniális zongoristák mindig is voltak, de régen több volt a rossz zongorista. Az átlagos színvonal hatalmasat emelkedett – ezt valóban a nemzetközi versenyeken lehet érzékelni, ahol a világ minden tájáról érkező fiatalok nagyszerűen zongoráznak. És ugyanakkor szerencsére mégsem az kapja az első díjat, aki a leggyorsabban zongorázik. Ez az egyik. A másik az előadóművészi magatartás megváltozása. Ahogyan én annak idején Paderewskit, Rosenthalt, Sauert hallottam zongorázni – vagy akár, ha ma hallgatjuk meg ezeknek a valóban nagy zongoristáknak a lemezeit –, abból kitűnik, hogy ők másképpen közelítettek a művekhez. Tiszteletem változatlan irántuk, játékuk ifjúkorom nagy élménye marad, de az a véleményem, hogy a saját egyéniségüket, amely kétségtelenül szuggesztív volt, a szerzők rovására érvényesítették. A mai zongoristák sokkal jobban tisztelik a komponistákat, nagyobb szöveghűséggel játszanak. Ami persze nem jelenti azt, hogy hidegen, tárgyilagosan és szárazon!
- A zenei versenyek kínálják a kérdést: mi a véleménye a „specialistákról”? Arról, hogy egy zongorista egy szerző mellé kötelezi el magát?
  - A „specialista” – gyanús nekem. Azt elfogadom, hogy minden zongorista – ez alkati kérdés – előszeretettel fordul bizonyos szerzők felé, de az már hiba, ha valaki csak Bachot, vagy csak Beethovent játszik, bármennyire is képes kitölteni egy-egy ilyen géniusz életműve egy teljes előadóművészi pályát. Az egyoldalúság nem tartozik az előadóművészi erények közé.
- Tanár úr kiknek a műveit játssza a legszívesebben?
  - Öt évtized műsorai bizonyítják, mennyire nem voltam kizárólag ennek vagy amannak a szerzőnek előadója. Ha mégis neveket kíván, hármat mondhatok: Bach, Beethoven, Chopin.
  - Mit tartana a legkedvesebb születésnapjókívánságnak?
    - Szeretnék sokat, nagyon sokat muzsikálni. Annyi évet nem is kívánhatok ehhez magamnak, hogy elég legyen.

Zsoldos Péte

II.

Riportok Hernádi Lajossal

[Hernádi Lajos 80 éves: Az utolsó "interjú" – YouTube \(1:28\)](#)

Az utolsó "interjú": Megemlékezés Hernádi Lajos zongoraművész 80. születésnapjáról az 1986. március 12-ei TV-híradóban.

[MUZSIKUSPORTRÉ: HERNÁDI LAJOS – YouTube \(47:27\)](#)

Retkes Attila előadása

III.

Hernádi Lajos zongorázik

L. van Beethoven: F-dúr szonáta, op. 10. No. 2

(I. Allegro; II. Allegretto; III. Presto)

[F-dúr Op. 10 No. 2 I. Allegro \(5:20\)](#)

[F-dúr Op. 10 No. 2 II. Allegretto \(3:42\)](#)

[F-dúr Op. 10 No. 2 III. Presto \(2:34\)](#)

L. van Beethoven: c-moll szonáta, op. 13. „Pathétique”

I. Grave – Molto allegro e con brio

[Beethoven: Sonata in C minor \(Part 1\) played by Lajos Hernadi \(8:43\)](#)

[Zongoraszonáta, c-moll \(Patetikus\) : II. tétel \(4:54\)](#)

[c-moll \(Pathétique\) Op. 13 III. Rondo. Allegro \(4:36\)](#)

© 1961 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Liszt Ferenc: Velence és Nápoly
Liszt - Venezia e Napoli, S. 159 - Lajos Hernádi (17:03)

00:00 1. Gondoliera

05:10 2. Canzone

08:08 3. Tarantella

Liszt Ferenc: 2. és 15. magyar rapszódia
Liszt – 2. and 15. Hungarian Rhapsodies - Lajos Hernádi – YouTube (14:30)

00:00 Magyar rapszódia, No. 2 (cisz-moll)

09:13 Magyar rapszódia, No. 15, „Rákóczi-induló” (a-moll)
(Hungaroton, 1950)

**

Liszt Ferenc: h-moll szonáta (részlet)
Liszt: Sonata in B minor (Part 3) played by Lajos Hernádi ... (9:52)

Bartók Béla: Allegro barbaro

Allegro barbaro(2:48)

© 2004 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Bartók Béla: Szvit, op. 14

I. Allegretto; II. Scherzo; III. Allegro molto; IV. Sostenuto)

[Bartók: Suite op 14 played by Lajos Hernádi – YouTube \(9:13\)](#)

© 2004 HUNGAROTON RECORDS LTD.

IV.

Közreműködés magyar játékfilmben

[Hernádi Lajos a Gázolás c. filmben – YouTube \(2:47\)](#)

Részlet a Gázolás c. filmből.

Hernádi Lajos Rahmanyinov II. (c-moll) zongoraversenyét játssza.